

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת תרומה

תוכו כברו

בני ישראל מצטווים בפרשתנו על בניית המשכן ויצירת כלי הקודש שישכנו בתוכו. הכלי החשוב ביותר הוא ארון העדות – הנושא בתוכו את לוחות הברית שעליהן חרותים עשרת הדיברות. את הארון יש לבנות מעץ – ולצפות אותו בזהב מבפנים ומבחוץ:

"וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ תְּצַפְּנֵנּוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זָרְזָהָב קָבִיב" (שמות כה, יא).

חכמינו זיכרונם לברכה למדו מכאן הנהגה חשובה מאוד:

"מבית ומחוץ תצפנו – אמר רבא: כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם" (יומא עב, ב).

וכך פסק הרמב"ם בהלכת דעות:

"אסור לאדם להנהיג עצמו בדברי חלקות ופיתוי, ולא יהיה אחד בפה ואחד בלב אלא תוכו כברו, והענין שבלב הוא הדבר שבפה" (הלכות דעת ב, ו).

אבי מורי הרב משה בוצ'קו, בהקדמה למאמרו "בגדרי השלמות"¹, תיאר כך את השלמות:

"מה היא השלמות האמיתית? שלא יהיה דיבורו יותר את מחשבתו, שלא תהיינה פעולותיו סותרות את פנימיותו ורוחו, אלא יהיה שלם בכל כוונותיו. האדם, הוא ונפשו, רוחו וכוונותיו, מעשיו ופעולותיו יתאגדו לאחד בלתי נפרד – זוהי השלמות האמיתית. אדם שהגיע לידי מדרגה כזו – שמעשיו אינם מצוות אנשים מלומדה או פעולה אשר נעשית בהכרח וכאילו כפאו שד, ודיבוריו מהווים ביטוי אמיתי לרגשותיו וכוונותיו, הוא הוא האדם השלם".

כמובן שכלל המידות גם למידה זו ישנם גבולות, כפי שמלמדת הגמרא בכתובות:

"תנו רבנן: כיצד מרקדין לפני הכלה? בית שמאי אומרים: כלה כמות שהיא, ובית הלל אומרים: כלה נאה וחסודה. אמרו להן בית שמאי לבית הלל: הרי שהיתה חגיגת או סומא, אומרים לה כלה נאה וחסודה? והתורה אמרה מדבר שקר תרחק! אמרו להם בית הלל לבית שמאי: לדבריכם, מי שלקח מקח רע מן השוק, ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו? הוי אומר: ישבחנו בעיניו, מכאן אמרו חכמים: לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות" (כתובות טז, ב-ז, א).

בית הלל מסוגלים לשבח את הכלה בלב שלם בלי לחוש שום סתירה, אף אם אינה נאה בהגדרה אובייקטיבית, כי אהבת הבריות הפועמת בקרבם מביאה אותם להזדהות מלאה עם החתן – שבעיניו כלתו היא כליל השלמות.

שאל דוד בוצ'קו

¹ המאמר מופיע בסוף הספר הגיוני משה על הש"ס ב, עמ' תלז.